

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm IV. Admonet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

Admonet.

PARAPHRASIS.

Alexander III. scribit ad Episcopum Tornacensem, vt prohibeat Clericis suæ diocesis, ne Ecclesias ad suam prouisionem spectantes absque assensu suo accipere, detinere, aut dimittere præsumant: Sin verò contra hanc prohibitionem fecerint, canonicas in eos censuras inferat.

SUMMARIUM.

1. Ad Episcopum spectat iure ordinario beneficiatos in ecclesijs instituire, eorumque resignationes acceptare.
2. Beneficiari resignare debent beneficia sua in manibus Ordinarij, alias renouari possunt: quod tamen suas limitationes patitur.
3. Resignationes ecclesiarum parochialium ordinariè non acceptantur, nisi saltem tribus vel quatuor annis ecclesiam possessione sederit; difficilius recipiuntur resignationes Prælatorum habentium ordinariam & generalem iurisdictionem, vt sunt Abbates, Præpositi, alij Regulares, &c.
4. Ordinarius sciens discessum Prælatis, aliteriusve beneficiatis, si non contradicat, neque intra sex menses eum reuocet, censetur renuntiationem habere ratam.
5. Beneficiarius ab ingressu in religionem impediri non potest ab Episcopo, ita vt sufficiat ab eo hoc casu licentiam petere, licet eam non obtineat.
6. Neque ab Episcopo impediri potest, si ad maiorem curam, dignitatem, vel prælaturam eligatur, & nullum obstat canonicum impedimentum.
7. Etsi ius conferendi beneficia pertineat iure speciali, vel consuetudine ad inferiorem Episcopo, non tamen propterea etiam ad eundem pertinet potestas resignationes accipiendi, nisi iurisdictione

non potest, sed amittit omne ius in beneficio.

2. Idem est de eo, qui absolute & in perpetuum depositus est.

3. Mulieres, vt nouitia, ingressa Monasterium, strepetant & recipiant dotem, hoc ipso significant, se mutasse animus & nolle Religionem profiteri.

4. Ferè non est consultum, vt beneficiari religionem ingressuri ante ingressum beneficio renunciant. Renunciatio autem facta post ingressum ante duos menses professioni faciendæ proximos irrita est.

NOTANDVM I. Qui renuntiat beneficio expressè, aut tacitè (quod fit factò aliquo renuntiationem significante) amittit omne ius in beneficio, posteaquam renuntiatio à Superiore accepta fuit: aded, vt si de nouo instituatur, vltimū locum tenere debeat. Idemq; dicendū de deposito absolute, seu in perpetuū. Sed alia ratio est de priuato ad tempus, seu suspensio: is postea restitutus, recuperat iura & locum suum, vt constat ex l. 2. ff. de decurion. lib. 1. vbi id Bartol. docet, & Abb. hic. n. 5.

NOTANDVM II. Si mulieres, quæ alata dote in Monasterium, probationi se subijciant, dotem repetant, & recipiant; eo ipso significant, animum se mutasse, vt Religionem profiteri nolint: Quia censentur repetere tanquam datum ob causam, causā non secutā.

4. Ad extremam monere hinc volui; ferme non esse consultum beneficiatis, vt Religionem ingressuri beneficijs suis antè renuntient. Sin autem post ingressum tempore durantis probationis, ante duos menses professioni edendæ proximos, beneficio suo aliquis renuntiet, irrita est renuntiatio, ob Trident. Constit. sess. 25. c. 16. de Regular. Quamobrem durante tempore probationis, beneficium, si opus sit, per Vicarium administrari debet, congrua illi fructuum portione assignata. Vide quæ dixi lib. 3. Th. moral. tr.

5. c. 7. q. 3.

nem in beneficiatos habeat, ut eos etiam destituere, seu deponere possit.

8. *Accusatus de crimine, ob quod beneficium privari potest, ante sententiam privationis renunciare potest, nisi iam conclusum sit in causa, vel alius impetravit à sede Apostolica beneficium, de cuius vacatione speratur.*

NOTANDVM I. Ad Episcopum iure Ordinario spectat, beneficiatos in Ecclesijs instituere, eorūque resignationes accipere. Ita etiam habetur c. 2. & seqq. causa 10. q. 1. c. 2. de Instit. c. 1. de capell. Monachorum c. cum ex iniuncto, 12. de hæreticis, quòd ad officium Episcopi tam institutio, quàm destitutio sacerdotum pertineat.

NOTANDVM II. Beneficiati beneficia, quæ canonicè consecuti sunt, arbitrato suo deferere non possunt; sed ea in manibus Ordinarij resignare debent: alioquin reuocari possunt, vti etiam constat ex c. non oportet, 19. c. si quis verò, 23. & seq. causa 7. q. 1. Et de omnibus beneficiatis tradit hic Gl. communiter recepta, ver. inconsulto. Cùm enim Ecclesia seu beneficium beneficiato obligatum sit, adèd, vt sine iusta depositionis causa eo priuari non possit, si ipsi in titulum, adèd quæ in perpetuum collatum fuerat, æquum omnino est, vt similem obligationem beneficiatus contrahat, ne videl. beneficium dimittere seu resignare possit, nisi acceptante Ecclesiæ Prelato. c. 3. n. 44.

Sed limitari debet primò. Si quis solùm habeat ius ad rem, per electionem, postulationem, aut literas Papales de promouendum propria auctoritate renunciare potest, ante accedentem Superioris confirmationem, aliamue institutionem. Ita sumitur ex c. ad audientiam, 31. de rescript. & c. si electo, 26. de elect. in 6. vbi id tradit Gl. communiter recepta, ver. renuntiat, Anton. de Butrio, c. quod in dubijs, n. 4. Ioann. Ananias, n. 18. hoc tit. Sed bene monet Gl. cit. Non obstante denuntiatione electi, si electores in materia, aut forma electionis non peccarunt, posse Superiorem, cognita causa,

eos priuare, aut priuatos declarare: quandoquidem electio, quoad ipsos, qui officio functi sunt, effectum habuisse censetur per electionis promulgatum decretum, vtdixi in c. publicato, 58. de elect. & sumitur ex c. perpetuo, 7. eod. in 6.

Secundò limitant Anton. Butrio c. quod in dubijs, n. 4. hoc tit. Garcias de benefic. p. 11. c. 3. n. 249. etiam post collationem, si causa litigiosa sit, & ius verè dubium, renuntiare posse absque Superioris auctoritate. Quia renuntiatio, per quam in causa dubia receditur à lite, fauorabilis est, ac faciliùs admittenda.

Sed contrarium magis placet, quod docet Ananias cit. c. quod in dubijs, n. 18. Primò. Quia hæc limitatio nullo iure ostendi potest. Ergo standū est regulā, quòd resignatio beneficij acquisiti absq. Superioris auctoritate fieri nō debeat. Secundò. Quia sæpe inter est, vt Episcopus, seu Ordinarius cognoscat causam renuntiationis, præsertim in beneficijs curatis, vtrùm Ecclesiæ expediat, necne. Itē, num facta sit sponte, nullo metu cogente, nec simoniaca portione interueniente: propter quas non expedit, vt renuntiatio beneficij firma sit, priusquam ab Ordinario approbetur, seu ratificetur. Fateor tamen ob litis componendæ, seu cōcordiæ causam, renuntiationes in causa dubia seu litigiosa faciliùs admittendas esse. Videri etiam potest Azor. tom. 2. lib. 7. c. 30. q. 3. vbi tradit, beneficium litigiosum nec impetrari, nec apud Papam renuntiare posse in gratiam alterius, non facta mentione litigiosi.

His adde primò: Renuntiationem Canonicatum, & similiarum simplicium beneficiorum, Ordinarij, alijque habentes ius recipiendi resignationes, faciliè admittere debent, ordinariè loquendo: dummodò beneficiato, si in statu ecclesiastico manere velit, prouisum sit, vt honestè se alere queat. At verò resignationes ecclesiarum parochialium, spectata consuetudine Curie Romanæ, quam alios Ordinarios imitari decet, ordinariè non recipiuntur, nisi Parochus aliquot, saltè tribus vel quatuor annis ecclesiam possederit. Quæ de re Garcias p. 11. c. 3.

num. 44. Habenda etiam in primis est ratio plebis, quid ei vtile sit, arg. c. quidem, 12. infra, hoc tit.

Aliquantò difficilius admittuntur resignationes Prælatorum, habentium ordinariam & generalem iurisdictionem, cuiusmodi sunt Abbates, & Præpositi Regulares, &c. Veruntamen si causam aliquam cedendi habeant, ab Episcopo retinendos non esse constat ex c. vlt. causæ 16. q. vlt. Denique Episcoporum, qui arctissimo & indissolubili vinculo cum ecclesiis astricti censentur, resignationes non admittuntur, nisi à Sum. Pontifice, ex vna causarum, de quibus infra c. nisi, 10. hoc tit.

4 Adde secundò: ex Innoc. & Ioan. Andr. hoc c. Si Ordinarius sciens discessum Prælati, alteri vsue beneficiati non contradicat, neque eum intra sex menses reuocet, quòd renuntiationem eius ratam habere censetur; idèque electores ad nouam electionem, vel ob causam negligentiam Superiorem ad nouam prouisionem procedere posse; Consultus tamen esse aiunt, vt prius admoneatur Ordinarius, quàm tale quippiam saltem ab inferioribus electoribus aut collatoribus attemptetur.

5 Adde tertio: Si beneficiatus ad Religionem se conferre velit, impediri non posse ab Episcopo; adèd, vt hoc casu sufficiat licentiam petere, iure ipso Pontificio discedendi potestate faciente, si Episcopus eam neget, argum. c. licet, de Regular. & tradit Gl. cit. Hostiensis hic in sum. §. Cui fit renuntiatio, Abb. in hoc c. n. 4.

6 Adde quarto: Si beneficiatus ad maiorem curam, dignitatem, vel Prælaturam eligatur, & nullum canonicum obstet impedimētum, Episcopum impedire eum non posse, vt docet idem Hostiensis in sum. tit. de postulat. Prælatorum, §. Quis postulandus. Gl. final. huius c.

QVÆRITVR PRIMO. Si beneficij collatio pertineat ad inferiorem Episcopo, videl. ad Capitulum ecclesiæ Cathedralis, vel ad Præpositum, vtrum in manibus eiusdem collatoris, an verò in manibus Episcopi cessio seu resignatio beneficij facienda sit.

Respondeo, & Dico I. Tametsi iure speciali, vel consuetudine præscripta ius conferendi beneficia pertineat ad inferiorem Episcopo, nõ ideo consequens est, quòd ad eundem pertinere debeat potestas resignationes accipiendi: præterquam si iurisdictione obtineat in beneficiatos, ita vt eos etiam destituere seu deponere possit: cuiusmodi potestatem quasi episcopalem habent quidam Prælati exempti. Ita post Innoc. in c. quod in dubijs, Abb. ibid. n. 6. Ioan. Ananias n. 19. Gl. in Clem. vn. hoc tit. ver. manibus, Ibid. Imola, Christoph. Rossiniacus de beneficijs, c. 14. n. 54. Petr. Gregor. Tholos. de re benefic. c. 3. n. 11. Ratio est: Quia præscriptio, præsertim contra facultates Episcopis communi iure concessas, strictæ interpretationis esse debet. vt non extendatur ad casum, seu actum diuersum: Atqui beneficia conferre, & beneficiatorum resignationes accipere, diuersa lura sunt, quæ frequenter nõ ad eundem, sed ad diuersos spectant, vt ostendit Tholosanus cit. loco. Ergo ex eo, quòd ad inferiorem Episcopo beneficij collatio speciali iure spectat, non est consequens, ad eundem etiam pertinere, vt resignationes accipiat.

Dico II. Frequenter accidit, vt hæc duæ potestates in inferioribus collatoribus coniunctæ sint, vt sicuti beneficia conferre, ita etiam eorum resignationes accipere possint. Hæc assertio est secundum mentem Gl. in cit. Clem. vn. Hostiensis in sum hoc tit. §. Cui fit renuntiatio, Syl. ver. renuntiatio, q. 3. vbi generatim aiunt, beneficiorum resignationes coram eo fieri, à quo acceptæ fuerunt. Quod intelligo, non quia ita secundum canonum præscripta fieri necesse sit; sed quia ita fieri plerumque consuevit, vt ijdem, ad quos iure ordinario pertinet beneficia conferre, seu beneficiatos instituere, resignationes etiam accipiant: saltem, si loquamur de simplicibus beneficijs, v.g. canonicatibus, quos si Capitulum v.g. sine dependentia ab Episcopo conferat, eorundem quoque resignationes accipere consuevit. Sed alia ratio est de beneficijs curatis, quorum prouisio, & consequenter etiam destitutio seu resignatio, absque examine, seu assensu Episcopi fieri non de-

M m m bet

bet in ecclesiis subiectis curæ eius, vti non obscure colligitur ex hoc c. & c. 1. de capellis Monachor. & c. vn. eod. in 6. Trident. sess. 25. c. 9. de reform. & videri potest Abb. c. in Lateranensi, 3. l. n. 6. de præb.

8. **QVÆRITVR 2.** Vtrum accusatus de crimine, ob quod beneficio priuari potest, ante latâ priuationis sententiam renūtiare possit? Responso est affirmatiua, quam ex communi explicauimus lib. 4. Th. mor. tr. 2. c. 17. prope finem. Et ampliatur hæc doctrina apud Steph. Quarantam in sum. Bullarij, ver. beneficiorum resignationes, vt etiam procedat pendente appellatione post sententiam priuationis, quia sententia per appellationem suspensa manet, dummodò hoc casu in resignatione mentio fiat de appellatione. Limitationes verò duas affert idem Auctor circa resignationem in alterius fauorem: I. Si conclusum sit in causa, ita vt nihil restet, nisi proferenda sententia. II. Si alius quispiam à Sede Apostolica impetrauit beneficium, de cuius vacatione speratur: his duobus casibus renuntiatio irrita, aut subreptitia censenda erit.

CAPITVLVM V.

Super hoc.

PARAPHRASIS.

Titius beneficij possessionem amisit, illudq; ad Caium peruenit: Ille reposcit beneficium à Caio, tanquam in quo canonicè inuestitus fuerat: Caius excipit, quòd idem Titius spontè cesserit, seu renuntiãrit beneficio, nullam causam exprimens factæ renuntiationis. Sed Titius Actor negat se sponte renuntiasse, quin potius vi & metu adactum fuisse.

QVÆRITVR hoc casu primò; Vtrum Reus audiendus sit, si spontaneam renuntiationem, sine causæ expressione obijciat. Secundo: Vter ad probationem pro altero admittendus sit; Actorne, quòd sponte non renuntiãrit; an verò Reus, quòd spontanea renuntiatio interuenerit.

Ad 1. q. respondet Clemens III. Vtile &

consultum fore, vt Iudex, coram quo controuersia agitur, causam renuntiationis inquirat, & cognoscat, cum verisimile non sit, quòd Titius beneficium, ex quo sustentari debet, & multis fortè expensis ac laboribus acquisiuit, facile de causa abiurari: Quòd si autem allatà causà renuntiationis, intelligat eam probabilem esse, ad eòq; renuntiationem factam non per vim aut metum, nec per extorsionem, neque per pecuniã, aut promissionis interuentum (maximè si nec iuramentum interuenerit; quandoquidem iuramentum rarò ex spontanea voluntate, sed plerumque ex necessitate procedit, à malo originem trahens) illam admittat: præterquam si Actor replicet, se quidem renuntiasse beneficio, sed renuntiationem spontaneam non fuisse. Hoc casu Actor ad probandam replicationem admitti debet. Quia licèt factum negatiuum, si nudè & præcisè spectetur, probari non possit; potest tamen, si implicitè & virtualiter cõtineat affirmatiuum; vt in casu proposito, si Actor dicat se renuntiasse non sponte, implicitè asserit sibi vim illatam esse. Fieri autem tunc solet, vt pro eius replicatione (considerata conditione dignitatis, ac bonæ opinionis suæ) maior præsumptio sit, quam pro exceptione Rei; idèoque hoc casu Actor, præ Reo ad probationem admitti debeat.

SUMMARIUM.

1. Renuntiatio non facillè presumitur, idèque stricti iuris seu interpretationis est, neque extendenda vltra casum expressum.
2. Actor sua petitionis causam exprimere debet, non autem, ordinariè loquendus, reus sua exceptionis.
3. Si præsumptio maior sit pro actore replicante, quam pro reo excipiente, tum Actor potius ad probationem replica admittendus est.
4. Renunciatio beneficij facta alteri, quàm legitimo Superiori aut Collatori, valet in præiudicium renunciantis, ita vt beneficio priuari possit.